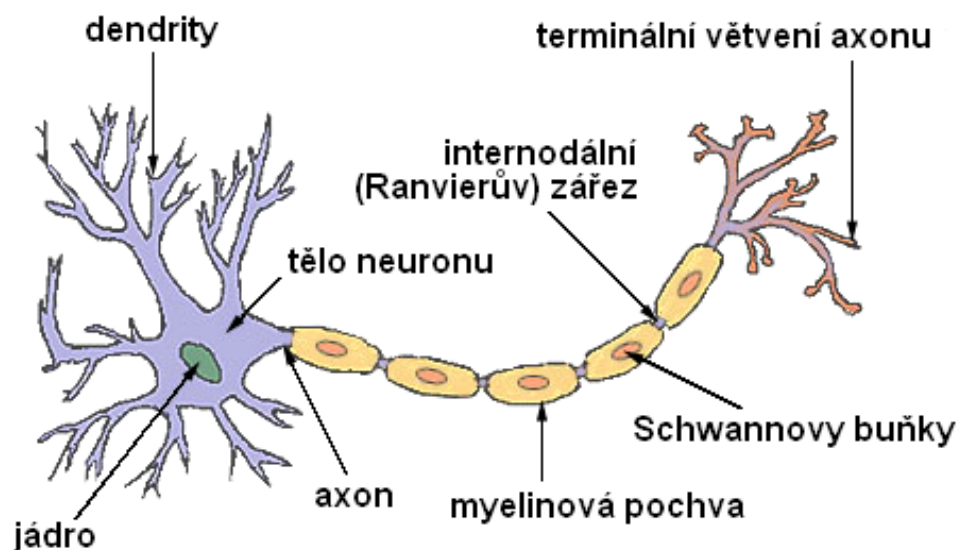

MUDr. Josef Jonáš

Nervový systém a detoxikace

ZÁKLADNÍ PRVKY NERVOVÉ TKÁNĚ

Zdroj: www.web-books.com

Základní typy neuronů

bipolární (interneuron)

unipolární (senzorický neuron)

multipolární (motoneuron)

pyramidová buňka

Zdroj: static.howstuffworks.com

1

Neuron – základní buňka nervového systému

Struktury tvořené neurony

- **JÁDRA** – shluky neuronů v CNS, které plní obdobnou funkci a vysílají vlákna do stejných oblastí.
- **GANGLIA** – shluky neuronů v periferním systému.
- **KOROVÉ STRUKTURY** (kůra) - několikanásobné vrstvy neuronů na povrchu některých oblastí CNS
- **ŠEDÁ HMOTA** – nahromadění neuronů v jádrech, gangliích a kůře.
- **BÍLÁ HMOTA** – svazky převážně myelinizovaných axonů a gliové buňky.
- **NERVOVÁ DRÁHA** (*tractus nervosi*) - Svazek vláken vedoucí do stejné oblasti nebo spojující dvě jádra šedé hmoty.

Podpůrné buňky - základní skelet nervové tkáně, v němž jsou uloženy neurony a jejich výběžky; zajišťují výživu a ochranu neuronů.

Neuroglie v CNS

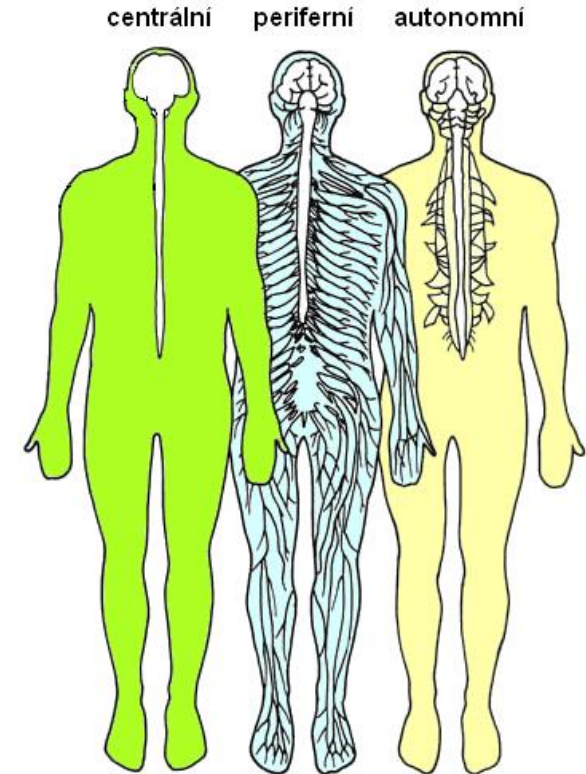
- **astrocyty**: odstraňují přebytek draslíkových iontů z mezibuněčného prostoru, spojují neurony s kapilárami, podílejí se na vazbě mediátorů na synapsích
- **oligodendrocyty**: obtáčejí výběžky kolem axonů nervových buněk CNS a vytvářejí jejich myelinové pochvy; v periferním systému totéž Schwannovy buňky
- **mikroglie** (tkáňové makrofágy): fagocytují a podílejí se na imunitních reakcích v CNS
- **ependymové buňky**: tvoří výstelku dutin CNS; ohybem řasinek uvádějí do pohybu mozkomíšní mok

Nervový systém člověka se skládá ze tří základních částí

Periferní nervový systém
(hlavové a míšní nervy)

Autonomní nervový systém
(řízení vegetativních funkcí)

Centrální nervový systém
(mozek a mícha)

PERIFERNÍ NERVOVÝ SYSTEM

- I. **Kraniální (hlavové) nervy**
- II. **Spinální (míšňní) nervy**

I. Kraniální nervový systém

Kraniální (hlavové, mozkové) nervy = dvanáct párů nervů odstupujících z mozku:

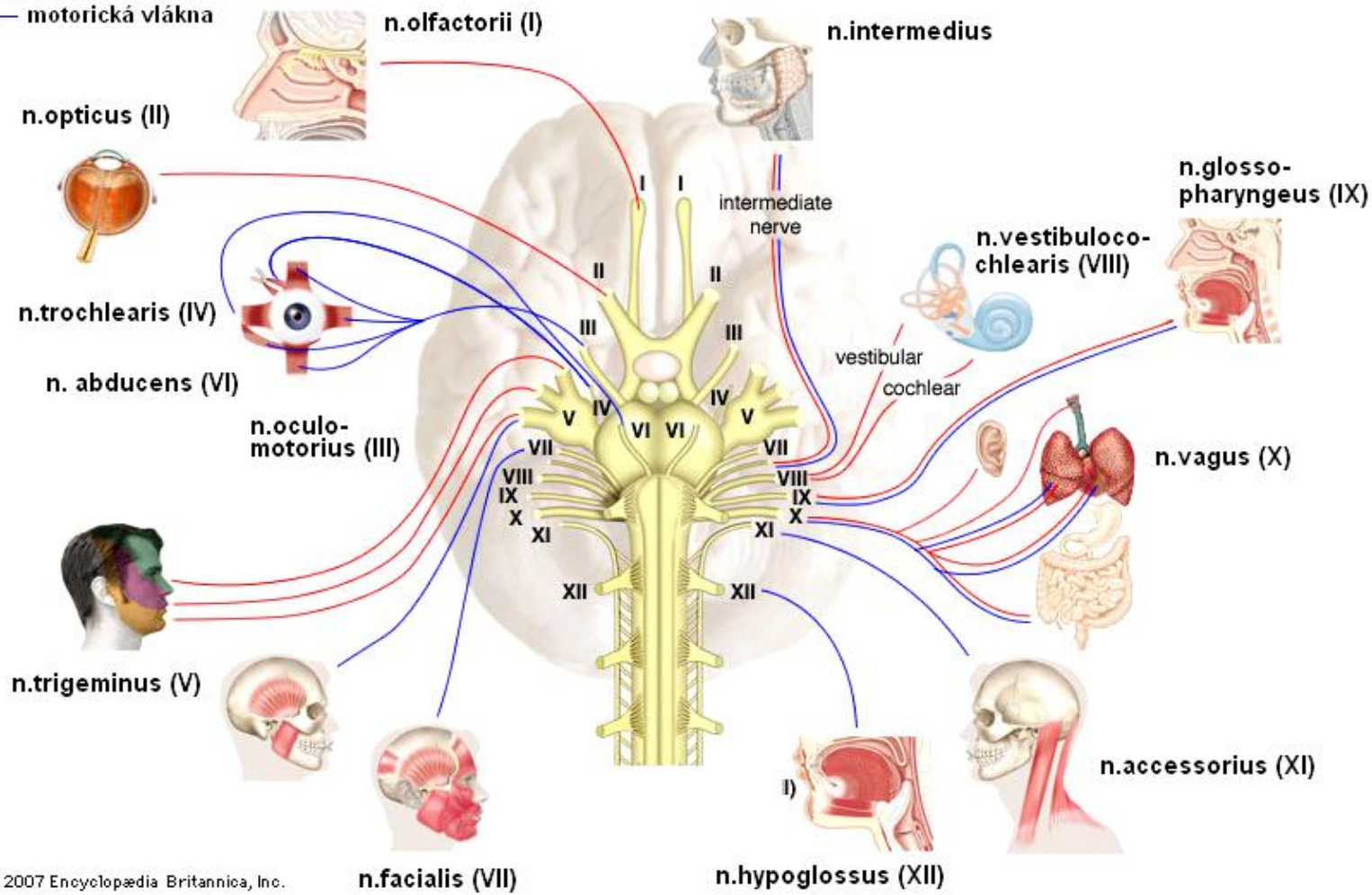
- z lebky vystupují zvláštními otvory,
- inervují hlavu a krk,
- **nervus vagus** inervuje navíc orgány hrudníku a břišní dutiny.

Obsahují vlákna:

- motorická
- senzitivní (cítivá)
- senzorická (smyslová)
- autonomní

Kraniální nervy

- senzitivní vlákna
- motorická vlákna

© 2007 Encyclopædia Britannica, Inc.

Zdroj: kevinpremed.files.wordpress.com

Kraniální nervy - seznam

- I. **n. olfactorius – čichový**
 aferentní, vede z bulbus olfactorius do korových a podkorových struktur mozku
- II. **n. opticus – zrakový**
 aferentní, vede od očního bulbu do chiasma opticum a pokračuje jako zraková dráha; receptory = tyčinky a čípky oční sítnice
- III. **n. oculomotorius – okohybný**
 smíšený, motor. složka inervuje okohybné svaly, parasymp. složka zajišťuje zúžení zornice při osvitu a akomodaci čočky
- IV. **n. trochlearis – kladkový**
 motorický, inervuje m. obliquus sup. (stáčení očního bulbu dolů a laterálně)
- V. **n. trigeminus – trojklanný**
 převážně senzitivní (inervuje kůži obličeje, a větší část ústní dutinu), v třetí větvi vlákna motorická (žvýkací sval)
- VI. **n. abducens – odtahovací**
 motorický, zásobuje m. rectus bulbi later. (otáčení očního bulbu do strany)

- VII. n. facialis – lícní**
smíšený, motorická složka inervuje mimické svaly, platysma aj., parasymp. složka inervuje slinné a slzné žlázy, žlázy nosních dutin, část jazyka (chut') ad.
- VIII. n. vestibulocochlearis – rovnovážný a sluchový**
vede signály z vnitřního ucha – n.vestibularis (poloha a pohyb hlavy) a n.cochlearis (vnímání zvuků)
- IX. n. glossopharyngeus – jazykohltanový**
smíšený: motorické zásobení svalů patra a hltanu, parasymp. vlákna vedou signály ze středoušní a části ústní dutiny a jazyka
- X. n. vagus – bloudivý**
smíšený (složka motorická, parasympatická, senzitivní a sensorická), většina inervuje orgány hrudní a břišní dutiny
- XI. n. accessorius – přídatný**
motorický, inervuje m.sternocleidomastoideus a m.trapezius
- XII. n. hypoglossus – podjazykový**
motorický nerv jazyka

Symptomatologie mozkových nervů I.

1. nervus opticus

degenerace funkce oka

2. nervus oculomotoricus

akomodace oční čočky, pohyby očního bulbu

3. nervus trigeminus

bolesti v oblasti jednotlivých větví trigeminu, bolesti zubů

4. nervus facialis

obrny mimických svalů, jazyk, slinné žlázy

5. nervus vestibulocochlearis

tinitus, poruchy sluchu a rovnováhy

Symptomatologie mozkových nervů II.

6. nervus glossopharyngeus

poruchy polykacího reflexu

7. nervus vagus

laryngospasmus, astma, spasmy A. coronaris, bolesti žaludku, funkce žaludku, produkce žaludečních šťáv, bolesti ledvin, funkce Oddiho svěrače, funkce svěrače močového měchýře, funkce řitního svěrače

8. nervus hypoglossus

poruchy pohybu jazyka

Klinické potíže pro kraniální NS

- **ASTMA, PROBLÉMY S DECHEM, CHRONICKÝ KAŠEL**
- **BOLESTI SRDCE**
- **BOLESTI ŽALUDKU**
- **BOLESTI LEDVIN**
- **POTÍŽE S POLYKÁNÍM**
- **POTÍŽE S HLASEM**
- **BOLESTI ZUBŮ**
- **BOLESTI V OBLIČEJI**
- **POTÍŽE SE ZRAKEM**
- **DVOJITÉ VIDĚNÍ**
- **TINITUS**
- **OBRNY MIMICKÝCH SVALŮ**
- **DYSFUNKCE SLINNÝCH ŽLÁZ**
- **a další**

Toxiny pro kraniální nervový systém

- MIKROBIÁLNÍ LOŽISKA S OBSAHEM
  - borelie
  - FSME
  - CMV
  - toxoplasma
- KOVY
- GLUTEN
- CIZORODÉ BÍLKOVINY
- OČKOVACÍ LÁTKY
- LÉKY A NARKOTIKA
- CHEMIKÁLIE
- STRES
- PATOLOGICKÉ EMOCE

Základní preparáty pro kraniální NS

- **LIVERDREN**
- **RESPIDREN**
- **VELIENDREN**
- **URINODREN**
- **CORDREN**

Další preparáty pro kraniální NS

- **NEURODREN**
- **STRESON**
- **CRANIUM**
- **GLI-GLU**
- **ANTIMETAL**
- **ANTIDROG**
- **METABOL**

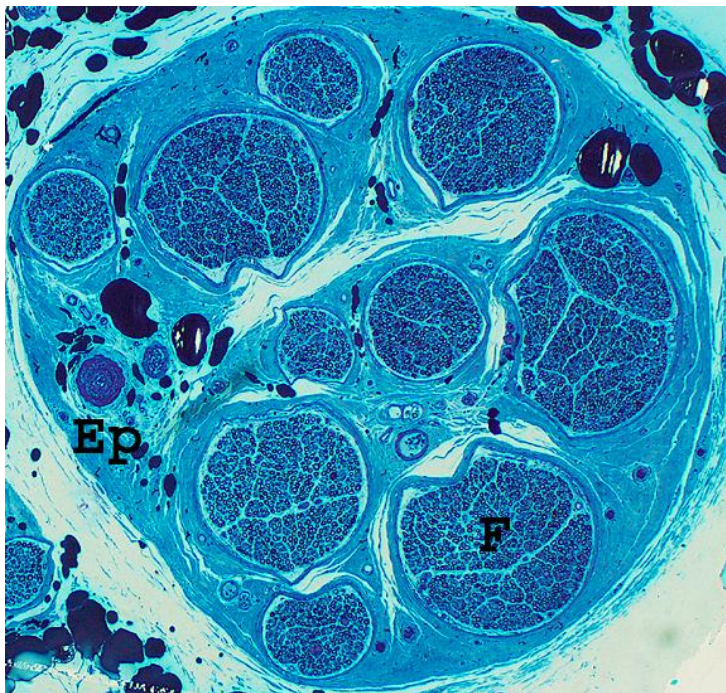

- **EMOCE**
- **DEIMUNAKTIV**
- **NONGRATA**
(cizorodé bílkoviny)
- **ANTICHEMIK**

- Většina vláken periferních nervů je obalena myelinizovanými pochvami.
- Kromě toho jsou sdružena do svazků (fascií) a obalena dalšími vazivovými obaly.
- Vyznačují se vysokou rychlostí vedení signálu!

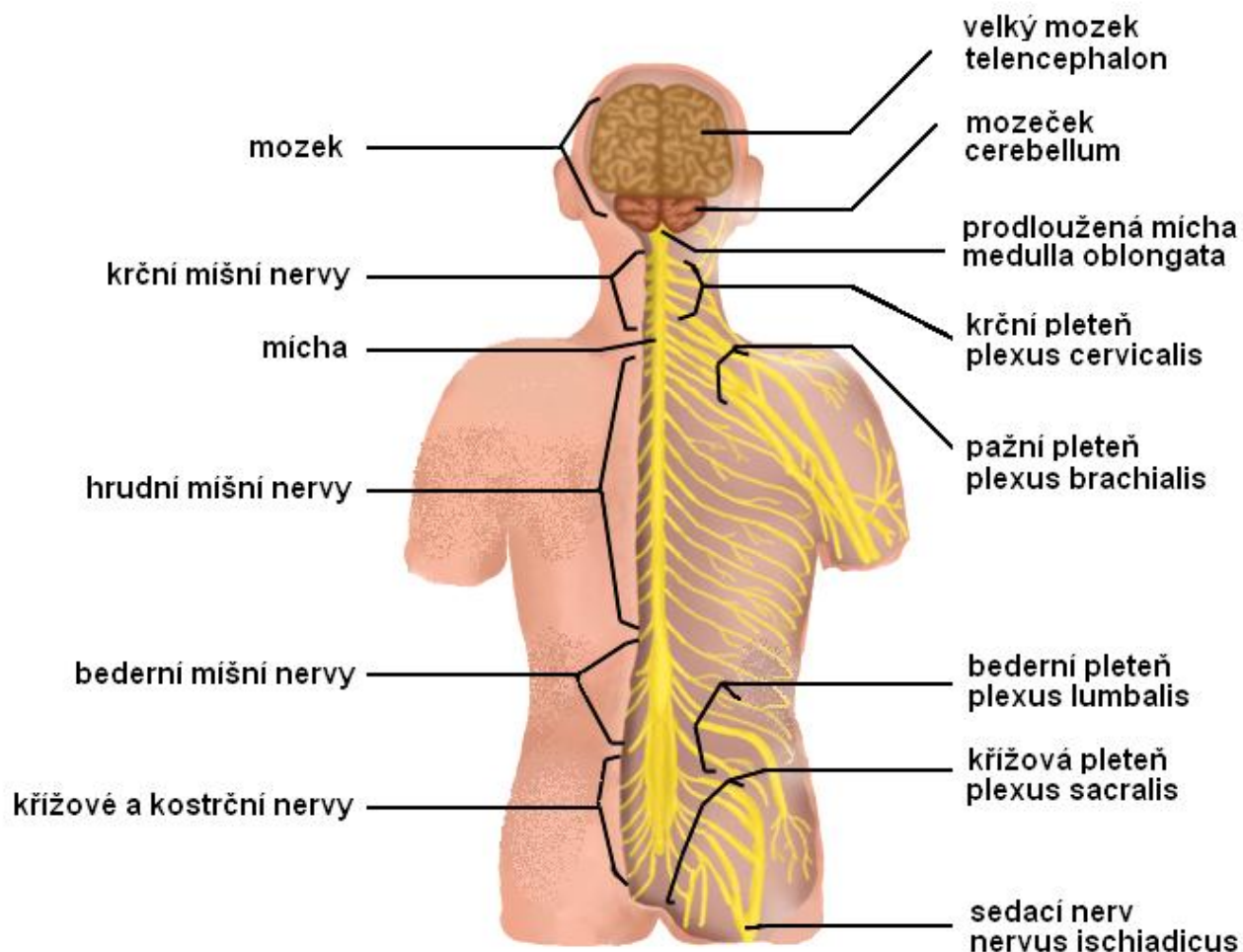
© Joalis s.r.o.
Všechna práva vyhrazena

Řez lýtkovým nervem
(*n. suralis*):

Ep = epineurium

F = fascie

Periferní nervový systém: míšní nervy a nervové pleteně

Periferní nervy spadají do okruhu jater

**Periferní
nervový systém
je velice závislý
na **vitaminech!****

Spinální nervy

- **PLEXUS CERVICALIS**
- **PLEXUS BRACHIALIS**
- **NERVUS THORACICUS**
- **NERVUS LUMBALIS**
- **NERVUS SACRALIS ET COCCYGEUS**
- **PLEXUS LUMBOSACRALIS**

Klinické symptomy pro spinální NS

- BRNĚNÍ
- PÁLENÍ
- SNÍŽENÁ CITLIVOST
- OMEZENÁ ČI ZANIKLÁ HYBNOST
- OSTRÉ BOLESTI
- KARPÁLNÍ TUNEL
- KDEKOLIV V PRŮBĚHU NERVU

Toxiny pro spinální nervový systém

- **MIKROBIÁLNÍ LOŽISKA S OBSAHEM**
  - borelie
  - FSME
  - CMV
  - toxoplasma
- **KOVY**
- **GLUTEN**
- **CIZORODÉ BÍLKOVINY**
- **OČKOVACÍ LÁTKY**
- **LÉKY A NARKOTIKA**
- **CHEMIKÁLIE**

Základní preparáty pro spinální NS

- URINODREN
- LIVERDREN

Další preparáty pro spinální NS

- **NEURODREN**
- **STRESON**
- **CRANIUM**
- **GLI-GLU**
- **ANTIMETAL**
- **ANTIDROG**
- **METABOL**

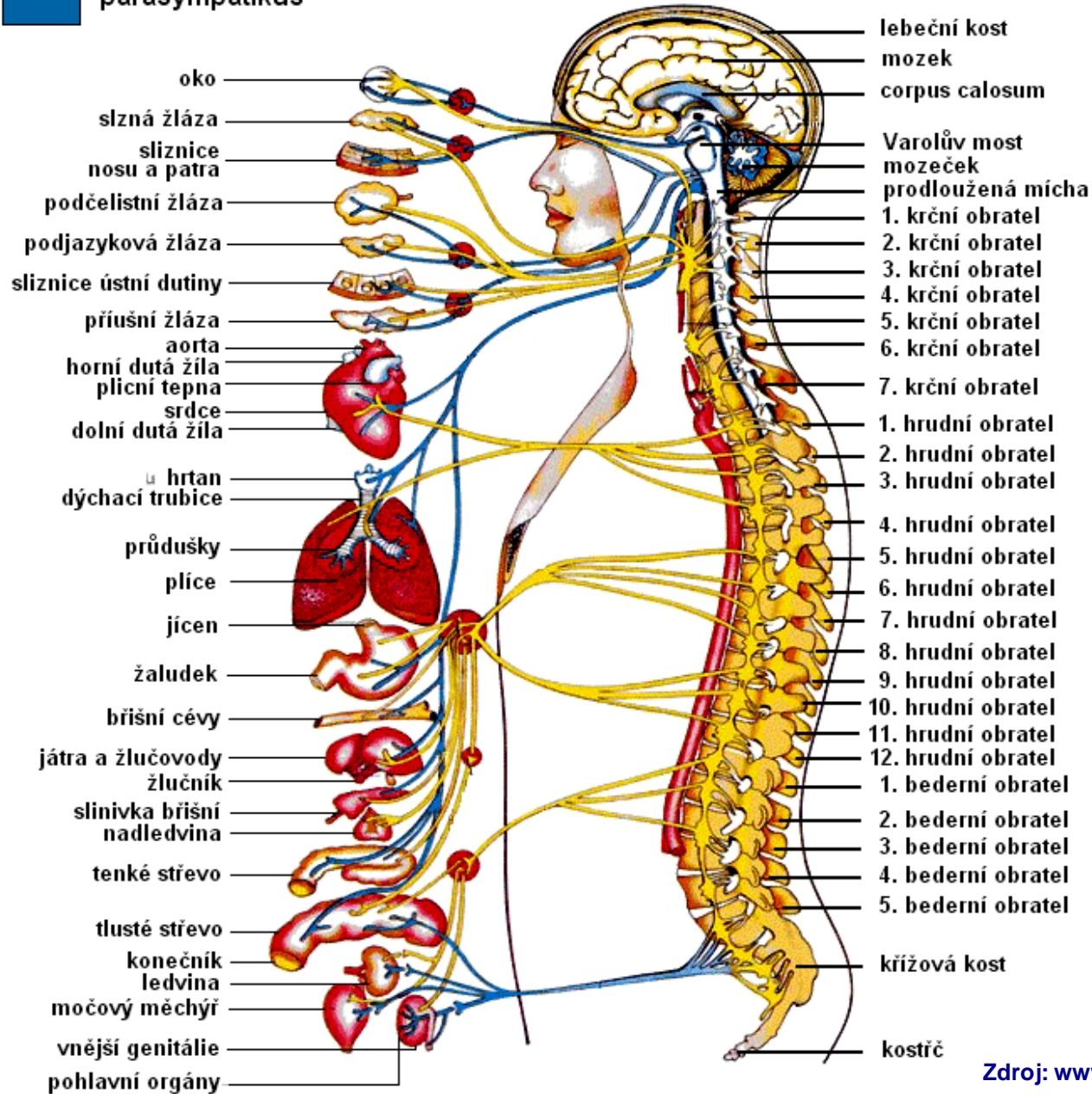

- **EMOCE**
- **DEIMUNAKTIV**
- **NONGRATA**
(cizorodé bílkoviny)
- **ANTICHEMIK**
- **MINDDREN**

AUTONOMNÍ (vegetativní) NERVOVÝ SYSTÉM

sympatikus
 parasympatikus

**ANS je část nervového systému
odpovědná za řízení „útrobních“ tělesných funkcí,
které nejsou ovlivňovány vůlí.**

- **Inervuje** hladkou svalovinu orgánů, cév, kůži, srdce a žlázy.
- **Je řízen** z podkorových oblastí mozku – z hypotalamu.
- **Hypotalamus** přijímá podněty i z jiných částí mozku (z kůry), proto je činnost tělesných orgánů ovlivněna i psychickými pochody a smyslovými vjemy.

- **Neurony ANS:**
  - pregangliové – v mozku a míše, jejich axony jsou myelinizované;
  - postgangliové – od ganglií do orgánů, jejich axony nejsou myelinizované.
- **Ganglia ANS** – shluky nervových buněk, umístěné v blízkosti páteře (sympatická g.) nebo orgánů (parasympatická g.); slouží jako přepojovací stanice nervových drah.
- **Pleteně ANS (plexy)** – rozsáhlá větvení autonomních nervů zásobujících určitou oblast.

Nervové dráhy autonomního systému se dělí na pars sympathica a pars parasympathica, které fungují koordinovaně.

Kmen sympatiku (*truncus sympathicus*) je párový provazec vzájemně propojených ganglií, umístěných podél páteře:

- krční oddíl t.s. – vlákna pro hl. svalstvo cév hlavy, oka, žláz hlavy a krku a část. srdce;
- hrudní oddíl t.s. – vlákna do plic (hl.svalstvo průdušek) a přes bránici k břišním orgánům;
- břišní oddíl t.s. – inervace cév a stěny trávicí trubice;
- pánevní oddíl t.s. – vlákna pro hl. svalovinu pánevních orgánů (vnitřní pohlavní orgány), zde se mísí s vlákny parasympatiku.

PARS PARASYMPATHICA

Parasympatická ganglia se nacházejí v blízkosti orgánů; jsou to motorické výběžky buněk prodloužené míchy, středního mozku a hřbetní míchy.

- Hlavový parasympaticus – začíná v mozkovém kmeni, zásobuje nitrooční svaly, slinné žlázy.
- Desátý hlavový nerv (n. vagus) – nejmohutnější zdroj parasympatických vláken (srdce, průdušky, orgány břišní dutiny, ledviny, horní úsek močovodů).
- Pánevní parasympatikus – křížový úsek míchy, svalovina močových a pohlavních orgánů, koncový úsek trávicí trubice.

Dřeň nadledvin – zdroj neurotransmiterů (přenašečů nervových vzruchů)

- Nadledvina (gl. suprarenalis) produkuje řadu významných hormonů.
- Buňky dřeně jsou svým původem **NEUROSEKREČNÍ** a produkují dva typy hormonů: adrenalin a noradrenalin.
- **ADRENALIN** – hormon i neurotransmitter; vyvolává rozšíření svalových cév a podporuje srdeční činnost, zvyšuje systolický tlak, rozšiřuje průdušky, v játrech zvyšuje odbourávání tuků a zásobních cukrů.
- **NORADRENALIN** – neurotransmitter mozku a sympatiku; vyvolává celkové zúžení cév, zvyšuje systolický i diastolický tlak, v játrech zvyšuje odbourávání tuků a zásobních cukrů.

SYMPATIKUS

Sympatikus je zaměřen spíš na rychlou mobilizaci energetických zdrojů organismu.

- **Neurotransmitter v gangliích – ACETYLCHOLIN.**
- **Neurotransmitter v orgánech – NORADRENALIN.**
- **Je budivý, někdy působí protikladně k parasympatiku.**

- **působí na adrenergní receptory:**

zrychlení srdečního tepu, zvýšení tlaku, rozšíření koronárních tepen a průdušek, stažení cév kromě koronárních, omezení trávicích procesů, rozšíření zornic, ejakulace

PARASYMPATIKUS

Parasympatikus je orientován na dlouhodobé udržení dynamické stability organismu.

- **Neurotransmitter – ACETYLCHOLIN.**
- **Je aktivován spíš v klidu (např. po jídle), někdy má opačný účinek než sympatikus.**
- **Působí na cholinergní receptory:**
snížení tepové frekvence, pokles tlaku, zúžení průdušek, stahuje zornici, vyvolává erekci, zvyšuje aktivitu trávicích orgánů, vyvolává slinění, vylučování trávicích šťáv a pohyb trávicí trubice.

Monáda jako symbol funkce ANS

ANS a čínský pentagram

Vegetativní nervový systém

je ovládán

jednotlivými orgány pentagramu.

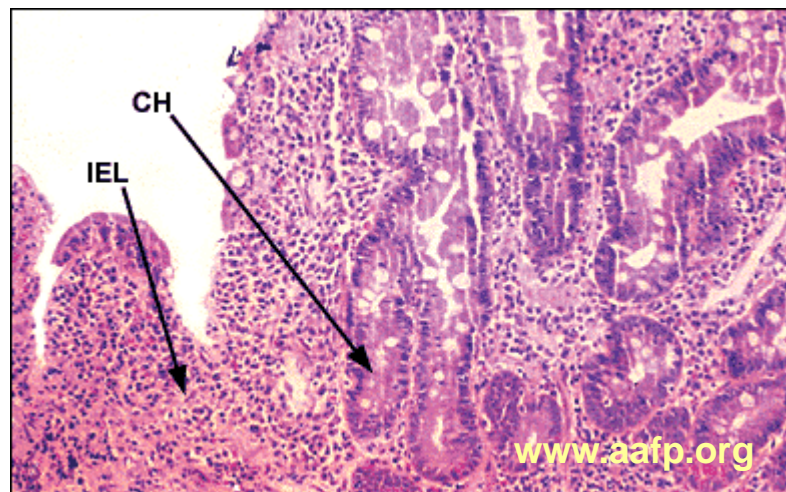
Poruchy funkce ANS

Za řadou příčin stojí právě poruchy vegetativního nervového systému, například:

- pocení, mazotok, zrudnutí kůže
- pocit chvění
- většina hypertenzí
- dysfunkce žaludku, střev, žlučníku, močového měchýře
- Raynaudův syndrom
- bolest hlavy
- problémy s akomodací oka
- neurčité bolesti
- poruchy sexuálních funkcí, funkční neplodnost ženy

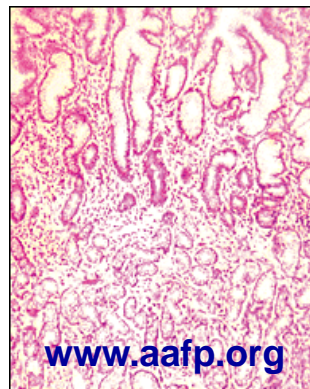
Toxiny v ANS

- **STRES**
- **GLUTEN**
- **KOVY**
- **ALERGENY**
  - pyly
  - prachové částice
  - srst
  - plísně
  - potraviny
- **OČKOVÁNÍ**
- **DROGY**
- **LÉKY**
- **NEUROINFEKCE**
- **MIKROBIÁLNÍ TOXINY**

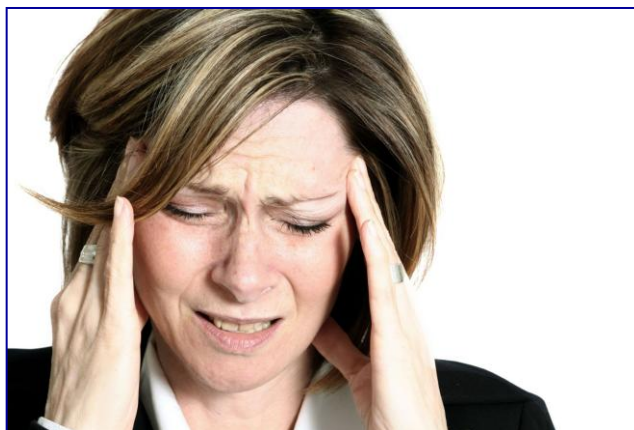
Glutenová enteropatie (celiakie)

IEL = zmnožené intraepiteliální
lymfocyty, CH = hyperplazie krypt

**Normální biopsie
střeva**

Poruchy funkce ANS

<http://gobananaz.files.wordpress.com>

základem jsou

- **STRESY**
- **EMOCE**

Preparát VEGETON podáváme

A) po detoxikaci mateřských orgánů

RESPIDREN

CORDREN

VELIENDREN

LIVERDREN

URINODREN

B) po detoxikaci EMOCÍ a STRESŮ

C) současně s toxiny

GLI-GLU

LYMFATEX

ANTIFROG

SPIROBOR

ANALERG

DEIMUNAKTIV

a další

Po detoxikaci ANS
doporučujeme

• **HYPOTAL**

Další nervové systémy podobné autonomnímu systému

Speciální nervové systémy s podobnou charakteristikou, ale s funkcí nezávislou na CNS, kmeni sympatiku a dalších řídicích nervových strukturách jsou:

- **SYSTEMA CONDUCENS CORDIS**

převodní systém srdeční, který produkuje a vede elektrické impulsy do srdeční svaloviny

- **SYSTEMA NERVOSUM ENTERICUM**

enterální nervový systém

ENTERÁLNÍ NERVOVÝ SYSTÉM

nervová ganglia a pleteně ve stěně trávicí trubice

- Koordinuje motilitu žaludku a střev, reguluje produkci HCl a střevních šťáv i některých hormonů, transport látek a průtok krve trávicí trubicí, obnovu buněk sliznice.
- Podílí se i na inervaci orgánů uložených mimo trávicí trubicí, ale funkčně s ní svázaných.
- Je do značné míry autonomní a hlavní funkce si zachová i po přerušení spojení se sympatikem a parasympatikem.
- pracuje s řadou neurotransmitterů (např. **serotonin**) a regulačních peptidů

Tvoří ho dvě pleteně – myenterická (Auerbachova, mezi podélnou a kruhovou vrstvou hl. svaloviny) a **submukózní (Meissnerova).**

EAM Set program: sledujeme

A) PLEXUS AORTICUS THORACICUS

plexus cardiacus

plexus oesophagealis

plexus pulmonalis

B) PLEXUS AORTICUS ABDOMINALIS

všechny viscerální plexy (viscera = útroby)

C) PLEXUS HYPOGASTICUS SUPERIOR

D) PLEXUS HYPOGRASTRICUS INFERIOR

nervus cavernosi penis

plexus prostaticus

plexus rectalis inferior

plexus rectalis medius

plexus uterovaginalis

plexus vesicalis

EAM Set program – pokračování:

E) PARS SYMPATHICA

truncus sympathicus

ganglion cervicale superior

ganglion cervicale medium

ganglion cervicothoracicum (stellatum)

F) PARS PARASYMPATHICA

**vegetativní vlákna jsou obsažena v hlavových
nervech (nn. craniales) – viz periferní NS**

Symptomatologie vegetativních pletení

1. PLEXUS CARDIACUS

zrychlení nebo zpomalení tepu srdce, citlivost srdeční akce na kávu, čaj, alkohol, počasí, řízení průtoku krve koronárními tepnami, možnost tepenných spasmů

2. PLEXUS OESOPHAGEALIS

poruchy průchodu potravy jícnem

3. PLEXUS PULMONALIS

pocity nemožnosti dodechnout, pocit rozrušenosti v hrudníku, zvláště v noci kolem 3. hodiny, poruchy spánku

4. PLEXUS COELIACUS (SOLÁRNÍ PLEXUS)

pocity dyskomfortu srdce, žaludku, žlučníku, slinivky

5. PLEXUS GASTRICUS

**bolesti žaludku, pocit plnosti žaludku, pálení
žáhy**

6. PLEXUS PANCREATICUS

poruchy produkce trávicích enzymů

7. PLEXUS ENTERICUS

poruchy pohybu tenkého střeva, zácpy, průjmy

8. PLEXUS INTERMESENTERICUS

PLEXUS MESENTERICUS SUPERIOR

PLEXUS MESENTERICUS INFERIOR

zácpy, průjmy, střevní dysbióza

9. PLEXUS RECTALIS

zácpy, trhliny konečníku

10. PLEXUS OVARIALIS

bolesti a poruchy funkce vaječníků

11. PLEXUS RENALIS

bolesti ledvin, poruchy funkce ledvin

12. PLEXUS SUPRARENALIS

podíl na funkci nadledvin

13. PLEXUS HYPOGASTRICUS SIN. ET DXT.

dysbióza

14. PLEXUS UTEROVAGINALIS

funkce dělohy, otázky schopnosti otěhotnět

15. PLEXUS VESICALIS

funkce močového měchýře, dráždivý močový měchýř, inkontinence

16. GANGLION CERVICALE SUPERIOR

GANGLION CERVICALE MEDIUM

GANGLION CERVICALE STELATUM

bolesti hlavy, spasmy cév v mozku, bolesti krční páteře, pocity poruch srdeční činnosti

17. PARS CRANIALIS PARASYMPATICA

únava, ospalost

18. PARS PELVICA

impotence, frigidita

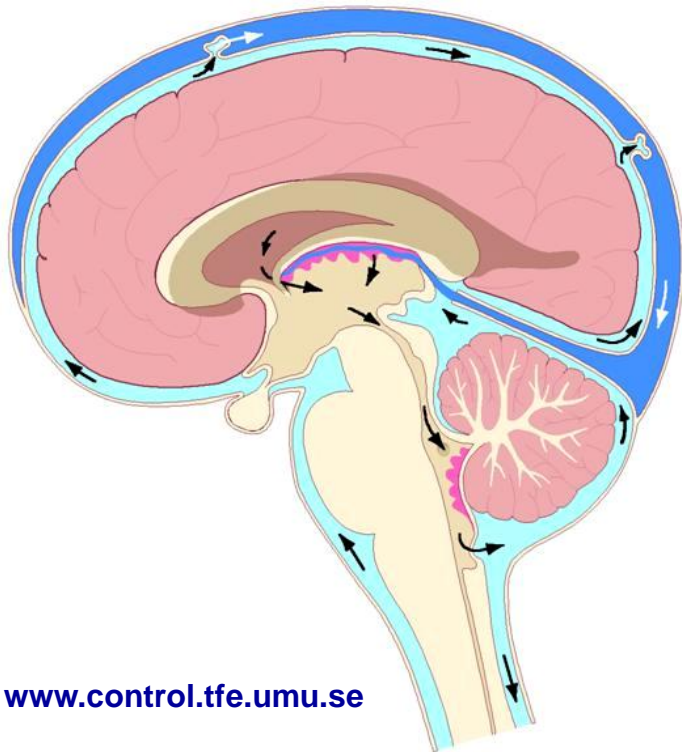

Centrální nervový systém

MOZEK A MÍCHA

- je uložen v lebeční dutině
- je chráněn **mozkovými obaly** (plenami, meningy):
  - zevně **tvrdá plena** (*dura mater, pachymeninx*)
  - uprostřed **pavoučnice** (*arachnoidea*)
  - uvnitř **měkká plena** (*pia mater*), přiléhá těsně na mozek a obsahuje cévy
- uvnitř mozku se nacházejí **4 mozkové komory** vyplněné mozkomíšním mokem, který koluje mezi komorami a subarachnoidálním prostorem:
  - I. a II. m.k. – v hemisférách (postranní komory)
  - III. m.k. – nad hypotalamem
  - IV. m.k. – nad mozkovým kmenem

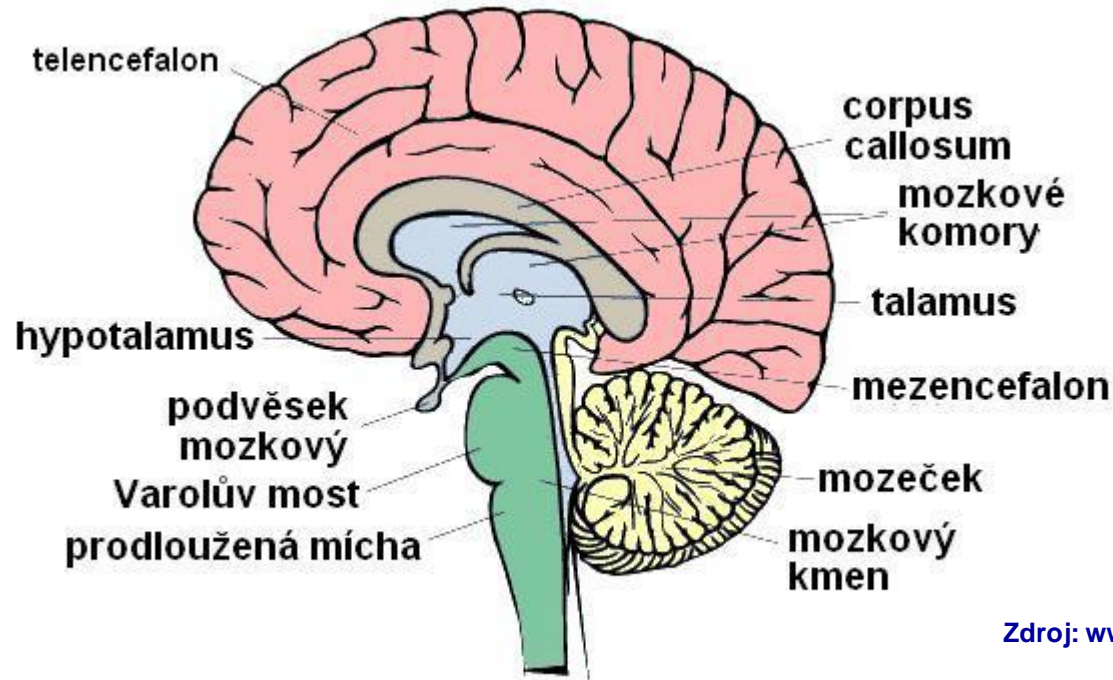
www.control.tfe.umu.se

Mozkomíšní mok

(cerebrospinální likvor),
tekutina podobná plazmě.
Tvoří se v pl. chorioideus,
proudí komorami do
subarachnoidálního prostoru
a do míchy a zpět do subar.
prostoru, kde se vstřebává do
krve (viz šipky).

1. chrání a nadnáší mozek (tlumí následky úderů)
2. přivádí a distribuuje živiny.

MOZEK – *cerebrum, encephalon*

Zdroj: www.epilepsy.org.au

- **MOZKOVÝ KMEN**
- **MOZEČEK**

- **DIENCEFALON**
- **TELENCEFALON**

Mozkový kmen

- **prodloužená mícha (*medulla oblongata*)**

přechod páteřní míchy do mozku; obsahuje nervové dráhy, retikulární formaci a centra pro řízení vitálních funkcí (dýchání, krevní oběh atd.)

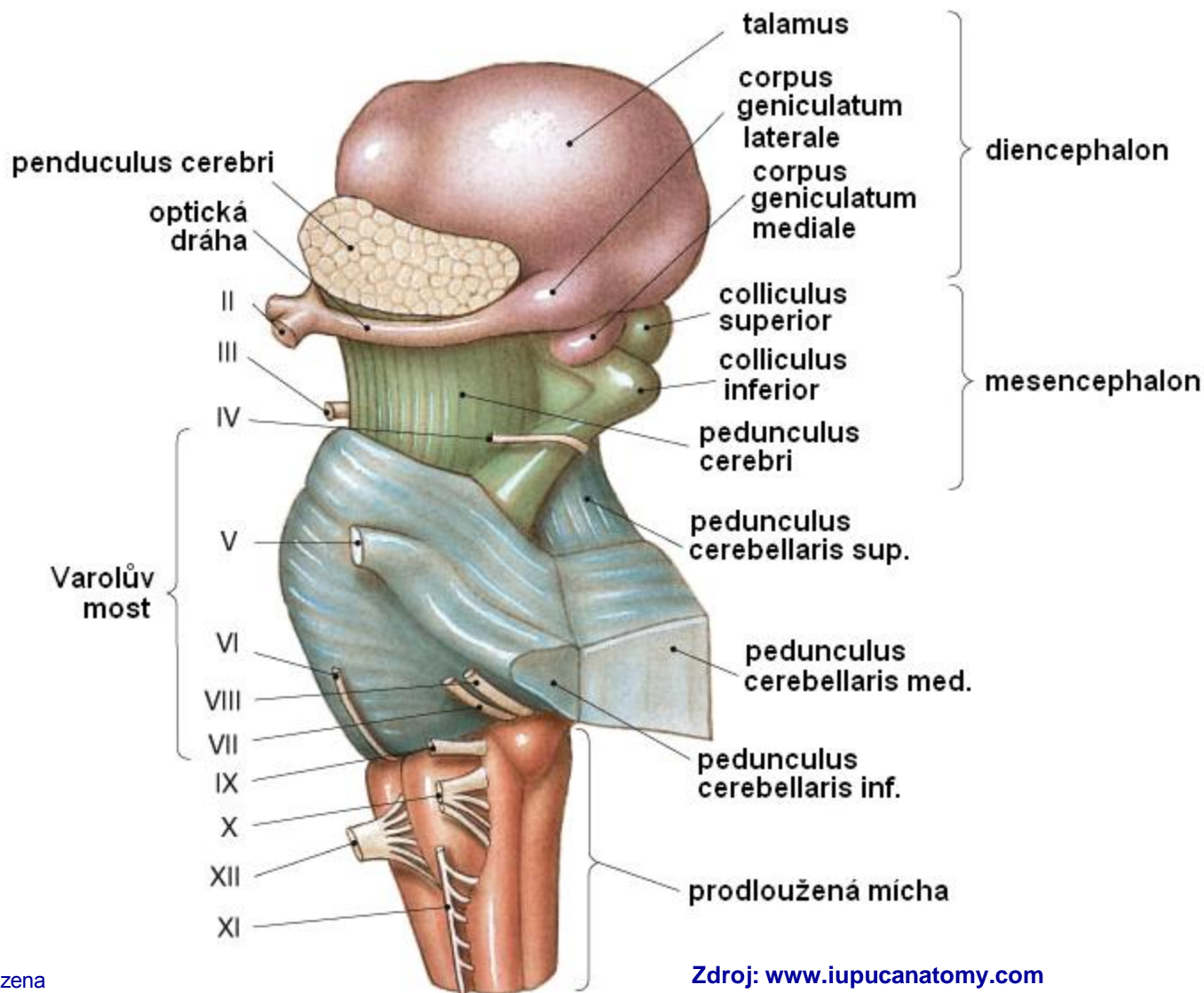
- **Varolův most (*pons Varoli*)**

střední část mozkového kmene; obsahuje svazky nervových drah a jádra hlavových nervů a jádra retikulární formace

- **střední mozek (*mesencephalon*)**

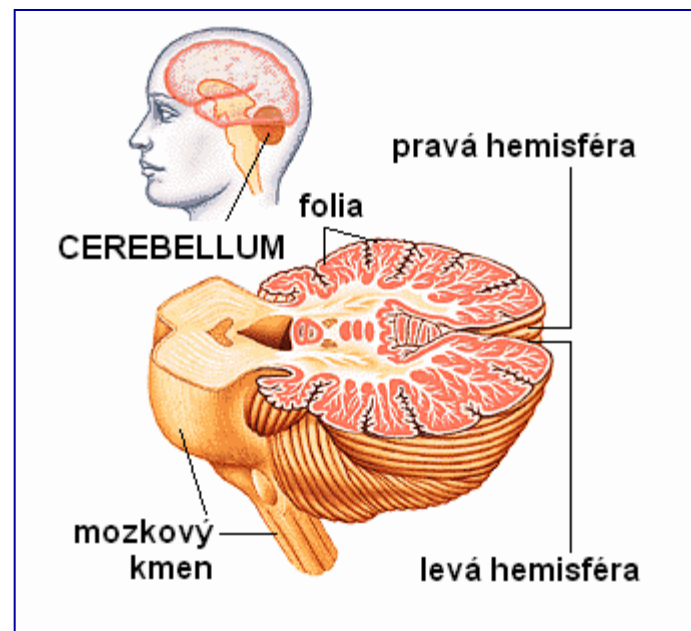
kraniální část mozkového kmene; obsahuje jádra hlavových nervů, jádra retikulární formace a svazky nervových drah

Mozkový kmen

Mozeček - *cerebellum*

- je uložen nad prodlouženou míchou a Varolovým mostem
- je tvořen šedou hmotou (kůra a jádra) a bílou hmotou
- člení se na část vestibulární (*archicerebellum*), spinální (*paleocerebellum*) a korovou (*neocerebellum*)
- **bohaté spoje s míchou, rovnovážným ústrojím, jádru hlavových nervů a retikulární formace atd.**

Zdroj: www.a2zpsychology.com

Řídí svalové napětí, rovnováhu a koordinaci pohybů.

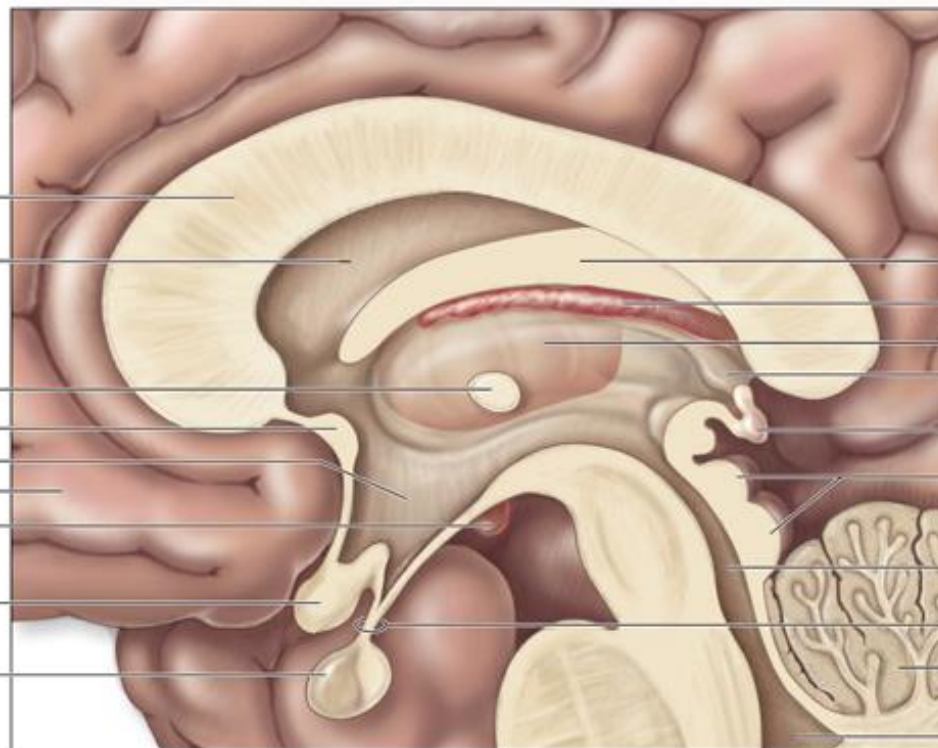
Mezimozek – *diencephalon* (1)

Hluboká část mozku spojující mezencefalón s velkým mozkem

- **Talamus:**
párová vejčitá struktura; dělí se na 40-50 jader, která přijímají smyslové signály z podkorových oblastí, předávají je do korových center a zpětně předávají signály z kůry do periferie.
- **Epitalamus:**
součást limbického systému.
- **Epifýza (šišinka, *glandula pinealis*):**
žláza s vnitřní sekrecí produkující melatonin; regulace vlivu světla na lidský organismus, tvorba biorytmů.
- **Hypotalamus a hypofýza:**
část diencefala pod III. mozkovou komorou; řídí hormonální a vegetativní funkce organismu i hypofýzu; centra hladu a sytosti, žízně, tělesné teploty.

Mezimozek - *diencephalon*

Midsagittal section

Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

Zdroj: <http://academic.kellogg.cc.mi.us>

corpus callosum
 septum pelliculum
 intertalamická adheze
 přední komisura
 hypotalamus
 čelní lalok
 mamilární jádro
 chiasma opticum
 hypofýza

fornix
 plexus choroideus ve III. m. komoře
 talamus
 habenulární jádro
 šišinka
 čtverohrbolí
 Sylviov kanálek
 infundibulum
 mozeček
 IV. mozková komora

epitalamus

Hypofýza

Žláza s vnitřní sekrecí řízená hypotalamem, s níž je spojena nálevkovitou stopkou (*infundibulum*).

- **Přední lalok (adenohypofýza) produkuje růstový hormon a hormony řídící další žlázy (štítnou žl., nadledviny, pohlavní žl. atd.).**
- **Zadní lalok (neurohypofýza) do krve vylučuje vazopresin (antidiuretický hormon - ADH) a oxytocin.**

Koncový mozek - telencefal

- **septum**
- **bazální ganglie**
  - *corpus striatum* (striatum)
  - *globus pallidus* (pallidum)
  - *nucleus basalis*
  - *claustrum*
  - *nucleus amygdalae* (amygdala)
- **cortex cerebri (mozková kůra)**

Objemné struktury v bazální části čelního laloku, tvořené šedou hmotou; podílejí se na koordinaci pohybů.

Striatopallidový komplex: omezení nadbytečné pohybové aktivity a výběr optimálního pohybového programu k dosažení potřebného cíle.

Zničení amygdaly: snížení agresivity, normalizace sociálního chování.
Stimulace amygdaly: zvýšení pozornosti, agrese nebo strach; změny v emoční sféře.

Členění koncového mozku

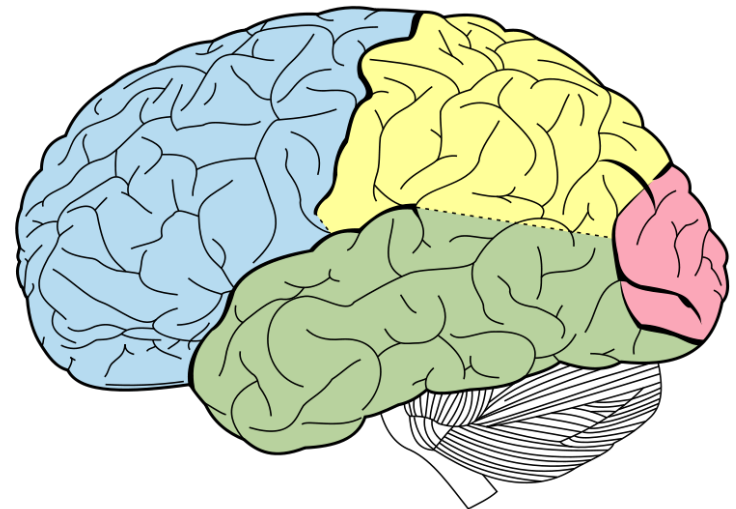
Mozkové **hemisféry** jsou odděleny hlubokým zářezem a spojeny mohutným svazkem vláken, kalózním tělesem (***corpus callosum***).

Povrch mozku je rozčleněn brázdami na laloky:

- **čelní** (*lobus frontalis*)
- **temenní** (*lobus parietalis*)
- **týlní** (*lobus occipitalis*)
- **spánkový** (*lobus temporalis*)

Na mediální straně hemisféry se někdy odlišují ještě další dva laloky:

- **limbický** (*lobus limbicus*)
- **insula** (*lobus insularis*)

<http://upload.wikimedia.org>

Mozková kůra

vysoce organizovaná tkáň CNS, členěná vertikálně i horizontálně do řady oblastí a vrstev.

- **Allocortex (stará kůra)**
  - palaeocortex - vývojově stará oblast kůry na spodní ploše čelního laloku; patří k ní **čichový bulbus a čichová dráha**
  - archicortex, **hipokampová formace**: vývojově stará oblast kůry uložená hluboko ve spánkovém laloku, **sídlo emočních a paměťových mechanismů**
- **Neocortex (nová kůra)**

Organizace mozkové kůry

Mozková kůra má na řezu 6 vrstev, které se od sebe liší tloušťkou i typem neuronů (ty využívají jiné přenašeče i enzymy a mají spojení s různými částmi mozku).

- Povrch mozku je členěn řadou závitů, které zvětšují jeho plochu.
- V kůře jsou rozmístěna centra, která zpracovávají podněty z celého těla.
- Prostřednictvím nervových drah jsou centra propojena s hlubšími částmi mozku a s míchou, prostřednictvím periferního a autonomního NS pak s receptory a efektory v celém těle.

Korové oblasti a centra

(čísla označují Brodmanovy arey)

- **Primární motorická oblast – 4:** řízení jednotlivých svalových skupin; signály přicházejí z talamických jader, odcházejí hlavně pyramidovou dráhou do míchy.
- **Premotorická oblast – 6:** změna nebo příprava pohybu.
- **Frontální okohybné pole – 8:** signály přicházejí ze zrakových center (17, 18, 19).
- **Brocovo centrum řeči – 44, 45:** motorické centrum řeči; nachází se v dominantní hemisféře; při poruše není postižený schopen se artikulovaně vyjádřit, ale řeči rozumí.
- **Asociační kůra – 9, 10, 11, 12:** vývojově velmi mladá, při jejím poškození – psychické a emoční poruchy; analýza, integrace a syntéza podnětů, příprava reakce.
- **Primární somatosenzitivní oblast – 3, 1, 2:** zpracování informací z povrchu těla a pohybového aparátu – největší plochu zauímají oblasti pro jazyk, rty a ruku.

Korové oblasti a centra

(čísla označují Brodmanovy arey)

- **Primární zraková oblast – 17:** vlákna odcházejí do sekundární zrakové oblasti.
- **Sekundární zraková oblast – 18, 19:** přepojovací oblast, odkud jsou zrakové signály rozvedeny do temenního laloku (prostorové vidění), spánkového laloku (barvy a tvary), do okohybných polí a premotorické oblasti.
- **Primární sluchová oblast – 41, 42:** je propojena se sekundární sluchovou oblastí.
- **Sekundární sluchová oblast – 22:** asociační sluchová oblast; součást Wernickeho centra – při poškození postižený slyší, ale nerozumí mluvené řeči.
- **Wernickeho řečové centrum – 22, 39, 40:** nachází se jen v dominantní hemisféře; při poškození postižený mluví zkomoleně, nedokáže slova opakovat, nerozumí mluvené řeči.

Korové oblasti a centra (čísla označují Brodmanovy arey)

- **Chuťová oblast – 43:** končí zde chuťová dráha, je propojena s dalšími chuťovými oblastmi v insule a v orbitální kůře.
- **Primární čichová oblast – 51:** paleokortex; další čichové korové oblasti se nacházejí v insule a v orbitální kůře.
- **Inzulární korová oblast – 13, 14, 15, 16:** obsahuje centra GI motility, čichová a chuťová centra, přijímá signály ze sluchové a somatosenzitivní kůry.
- **Limbická korová oblast:** přepojovací centrum mezi asociačními korovými centry a staršími, hlouběji uloženými korovými strukturami (hipokampus atd.); regulace emocí a paměťových mechanismů (součást limbického systému – viz další snímek)

Limbecký systém

Vývojově starší oblast mozku, která má vztah:

- k instinktům zachování života (vyhledání potravy, rozmnožování, péče o potomstvo)
- k citové a náladové složce osobnosti (radost, strach, úlek)
- k paměti

Anatomicky k němu patří různé struktury:

- gyrus limbicus
- gyrus cinguli
- gyrus parahippocampalis
- hippocampus
- některá jádra talamu a hypotalamu, amygdala, septum ad.

